

ANY IV.

REUS, 15 D'ABRIL DE 1923

NUM. 78.

DEL REUS VUITCENTISTA

NOUS ASPECTES DELS JOCS DE LA BRIVALLA

Un distingit reusenc, aimant com el qui més de les tradicions del nostre poble, persona cultíssima que vol que'l seu nom no surti a llum, en publicar-se en aquestes columnes l'article sobre'ls jocs de la brivalla, va acostar-se'ns i amb els ulls guspirejant d'alegria, amb paraula veement i entusiasta, va ajudar-nos a rememorar escenes i episodis d'aquells dies llunyans. Tan interessant va semblar-nos lo que'ns digué, tan necessari a la més perfecta definició d'aquella època i d'aquell ambient, que li pregàrem ens fes la mercè de buidar en unes quartilles el pintoresc gavadal dels seus records. Deferent al nostre prec, el bon compatrici ens ha ofrenat el present article, que publiquem paladejant el goig que proporciona el constatar que no s'ha exhaurit encara en el cor de tots els reusencs aquell sentiment d'amor, de devoció vera a les coses que representant un aspecte de l'ànima ingènua del nostre poble contribueixen a la seva major glòria. Heus aquí, amics llegidors, l'article de referència.—P. C.

A PERE CAVALLÉ

Acceptant sa invitació d'escriure per a la REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA, el meu record dels jocs d'infantesa fets pels carrers de nostra ciutat, començo per dir que més que'l número i classe de jocs que feia, tinc present la fal·lera amb que'ls jugava, la qual quasi fa puntetes a la forta i riallera simpatia amb que ara segueixo rememorant-los.

Abans que'ls jocs del carrer recordo els exercicis de l'escola de pàrvuls del senyor Martorell, a on arrengrerats en la grauera de fusta de la sala de classe imitavem la pluja amb bellugadissa de dits, i la tronada amb cops rítmics de mans i peus, o bé corriem i queiem i cridavem o tentajavem la gimnàstica de petita muntanya, paral·leles i escala horitzontal fixa, en les dues sa-

les més que tenia, l'escola, instal·lada als baixos de l'Hospital.

El mestre Martorell, alt de talla i de grossa veu enfosquida pel fum del tabac, era excel·lent parvulista al que tots, absolutament tots els petitets volíem amb la confiança que un nen estima a sa mare, doncs seriós i amable, aguantava totes les nostres impertinències, fins les més rares i adhuc les més oloroses.

Parvulistes tan distingits com el senyor Martorell, potser Reus no n'ha tingut d'altres, que jo recordi, més que donya Concepció Cabré, traslladada per ascens a l'escola barcelonina de pàrvuls del Guinardó, i Sor Joaquina, germana Païla, primera mestressa de l'escola de pàrvuls de l'Assil del Sagrat Cor, fundat als esmentats baixos de l'Hospital.

Recordo molt bé que anava acompanyat de casa a l'escola, i de l'escola del senyor Martorell a casa, però no'm ve a la memòria de quan vaig començar, sol i pel meu compte, a jugar pel carrer.

Aleshores jugava la brivalla com a dividida en grans colles, que prenién per nom el d'algún carrer del respectiu barri, però més aviat que d'un carrer de l'interior de la ciutat, el duíen d'algún dels extrems. Així hi havia, formant colla, els del camí de Salou, els del camí de Riudoms, els del carrer de Sant Joan, els del camí de Tarragona, els del Passeig i'ls de l'Isla, colla aquesta la més temible per a fer-se-les amb els de qualsevol altre barri, sobre tot per a fer-se-les a cops de pedra; manera freqüent que tenien de saludar-se quan expressament es buscaven o per casualitat es trobaven l'una colla amb l'altra.

Encare que cada colla portés el nom d'un sol carrer, eren procedents de varis carrers més o menys pròxims al del nom els xiquets que composaven la colla. I bastava el sol fet de sortir un brivall a jugar amb els del seu carrer, per a que quedés com automàticament agregat a la colla respectiva. Jo era de la colla del camí de Riudoms, encara que no hi figurés com a capdavan-

ter en valentia, sinó com a soldat de fila i quasi, quasi, de reserva, perquè fóra dels jocs pròpiament de córrer o de seure, els altres de grans salts, figaretes, xipes fortes o pedrades contra un altre colla, més m'agradava veurer-los o sentir-los explicar que concorre-hi personalment.

En general hi havia jocs comuns a totes les colles, i jocs propis d'una colla determinada, que'ls feia per motiu de alguna circumstància especial del barri a on la colla es trobava, o per la simple consuetud de fer-se en un barri sol i no en altres. Per exemple, el *cos* del glop d'aigua no més el practiven els del Passeig, bevent-lo a la font del Rei i sens engollir-lo corrent fins a veure qui primer el tirava a les escales del Passeig, així dites les tres que al carrer de Castelar, ans d'adoquinar-lo, feien línia amb la dels carrers de Colón i Sant Ferran.

També era més pròpia de la colla del Passeig que de cap altra, l'afició als *bolantins*, no sols a veure'ls, com tots la teníem, sinó a practicar-los; afició que'ls venia d'haver-hi al Passeig lo parc «Euterpe», en quina Plaça central, rodejada d'arbres, s'instal·laven sovint circs eqüestres, a on no deixaven mai d'anar-hi els del Passeig, fins al punt que quan no tenien quartos per a pagar la entrada a la funció, sé d'algún xiquet de llavors, encare avui vivent, que tot i havent-hi vigilant que rondava per vora del circ, s'enfilava, vestit de blanc i a ple sol de tarda d'estiu, a un arbre dels que feienombra a dins del circ, i penjant-se de una de les rames, es deixava caure entre'ls espectadors, quins, en lloc d'enfadarse, l'agafaven i'l sentaven amb esvalotada riallera.

I com els petits imiten sempre als grans, per això els del Passeig no sols feien més *bolantins* que'ls altres, sinó que'ns en donaven funcions, dins d'entrades mig clares mig fosques, els dies de festa a la tarda, fent pagar a quartet l'entrada, total per a veure'ls-hi fer tres o quatre cabrioles al trapecí i donar dos o tres salts mortals.

Això si, el salt mortal era la especialitat

de quasi tots, per no dir en absolut de tots, els de la colla del Passeig. Moltes vegades els del camí de Riudoms i els del carrer de Sant Joan esperavem als del Passeig que baixessin a les tardes d'estiu a banyar-se a la fonda bassa del lladoner de davant de l'Hospital sols per a veure com es tiraven a l'aigua donant el salt mortal des de la pared de la mateixa bassa i sense pendrer ventatja. Per cert que una vegada podia ésser ben mortal un salt del més distingit d'aquells gimnastes, doncs fent-lo molt alt, es deixà caure, estirat i recte, d'esquena a l'aigua, però amb un cop tan fort,

que d'ésser home fet en lloc de brivall, segurament l'haurien hagut de treurer a braços de l'aigua i portar-lo seguidament al llit de l'Hospital o tal volta a la pedra d'autopsia. Per sort el distingit *bolantí* no tingué més que sortir de la bassa i vestir-se per a curar la gran sentida del cop que no li permeté fer cabassons ni figaretes a l'aigua, aquella tarda.

Observo que, entretingut amb els del Passeig, s'allarguen les cuartilles aquestes, i prometo escriure'n d'altres per a acabar de contar-li lo que'm proposava dir-li de la meva colla del camí de Riudoms.

(Seguirà)

Com a prova palesa de que tot el que fa referència a les característiques d'un poble pot tenir un interès general, ens és plaent de reproduir la següent targeta postal que, signada pel prestigiós literat rossellonés En J. Delpont, ha arribat a la redacció d'aquesta REVISTA: «*Tinch lo goig de venir a vos saludar y de vos participar que som llegit los vostres Jochs de la brivalla, hont hi ha lo bòlit... y que a Rosselló ne diem a tritis. . y de quin ne som fet aquesta cartolina postal.*

Del vostre andari, assí se'n diu a bassen. Mentrestant, Deu vos guart, molt senyor meu. Lo servidor vostre. J. Delpont.»

La postal porta estampat un bell dibuix representant els nois rossellonesos jugant el nostre bòlit amb lleugeríssimes variants que en res modifiquen la part essencial del joc.

Agraïm al Sr. Delpont la finesa de la seva postal tot assegurant-li que les seves paraules han arribat fins a nosaltres com el ressò de la veu d'un infant rossellonés que ha volgut dialogar joiosament amb l'infant català que viu en la nostra ànima, i que, tot dialogant, els dos brivalls s'han donat una cordial abraçada de germanor.

